

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Відділення професійної освіти і освіти дорослих
Державна установа «Науково-методичний центр
вищої та фахової передвищої освіти»

ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА:
ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА І ПРАКТИКА

Матеріали
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

Київ
2024

УДК 7.046.1 (082)

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 17.01.2024 р. № 1)
та Відділенням професійної освіти та освіти дорослих Національної академії
педагогічних наук України (протокол від 19.03.2024 р. № 3)*

**Фахова передвища і професійна освіта : теорія, методика і практика :
матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції / за ред.
Т.Д. Іщенко, Н.Г. Нічкало, М.П. Хоменко. – Київ : Науково-методичний центр
ВФПО, 2024. – 478 с.**

ISBN 978-617-7283-67-5

Опубліковано матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика і практика».

Висвітлено досвід інноваційної діяльності закладів фахової передвищої,
професійної (професійно-технічної) освіти щодо науково-методичного
забезпечення якості підготовки конкурентоспроможних фахівців в умовах
повномасштабної російської агресії проти України та євроінтеграційних
процесів.

Для науково-педагогічних, педагогічних працівників, аспірантів,
магістрантів, здобувачів освіти, роботодавців.

ISBN 978-617-7283-67-5

©Науково-методичний центр ВФПО,
©Відділення професійної освіти і освіти
дорослих НАПН України, 2024

УДК 37.091.3:377.8

Лисенко А.В., канд. пед. наук, викладачка

Фахового медико-фармацевтичного коледжу

Полтавського державного медичного університету

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ТА ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ

У сучасних умовах фахова передвища освіта розширює свої функції. Загальний процес освітніх реформ пов'язаний насамперед з інноваційними тенденціями розвитку змісту освіти, що забезпечують знання, навички та компетентності для особистісного розвитку, адаптацію до сучасного ринку праці та навчання впродовж життя. Важливим чинником ефективності фахової передвищої освіти є рівень організації освітнього процесу, запровадження новітніх технологій і методів навчання.

Саме такими є активні та інтерактивні методи навчання, які викликають інтерес до пізнавального процесу, розвивають творчий потенціал особистості, розумову та емоційну сфери.

Слово «інтерактив» походить від англ. «interact» («inter» – взаємний, «act» – діяти). Завдання інтерактивних технологій: максимально задіяти всіх студентів у процесі навчання; організувати діалогічне спілкування; створити комфортні умови для навчання та сприяти взаємній підтримці.

Нові форми занять знімають зі студентів хвилювання, стомлювання, байдужість, повільність, інертність, натомість забезпечують результативність освітнього процесу з високим рівнем когнітивного розвитку, комунікативну активність, прищеплюють вміння слухати та взаємодіяти з іншими.

З огляду на це вважаємо, що в сучасному освітньому процесі проблема інноваційних форм і методів навчання є однією із актуальних у педагогічній і науково-дослідній діяльності. Сьогодні досить активно в педагогічній спільноті використовується така термінологія, як Soft skills («м'які навички», «соціальні навички» чи «навички успішності»), які дають змогу випускникам бути успішними на своєму робочому

місці. До soft skills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань), здатність логічно й критично мислити, самостійно приймати рішення тощо. Саме такі навички розвиваються в процесі застосування активних та інтерактивних форм і методів роботи.

Розгляньмо окремі педагогічні інновації з позицій їх ефективності, новизни, дієвості, доцільності використання в сучасних умовах інформатизації фахової передвищої освіти. На ринку освітніх послуг особливого значення набули технології проблемного та інтерактивного навчання, пов'язані з використанням комп'ютерних систем. Під час такого освітнього процесу студент може комунікувати з викладачем онлайн, виконувати творчі, проблемні завдання, моделювати ситуації, включаючи аналітичне й критичне мислення.

Важливу роль в удосконаленні методики навчання відіграє впровадження в практику занять нетрадиційних методів активного навчання. Найбільш ефективними серед них є такі методи, як-от ігрове проектування, під час якого відтворюється процес створення або вдосконалювання умовного або модельованого об'єкта; аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод), що сприяє формуванню в майбутнього фахівця вміння формулювати й виконувати завдання (розв'язувати проблему) у певних обставинах.

Із упровадженням дистанційного навчання одним із популярних і сучасних видів освітніх інтернет-технологій є вебквест. Така технологія дає змогу працювати в групах, розвивати конкурентність і лідерські якості, підвищує мотивацію до процесу набуття знань, відповідальність за результати діяльності та їх презентацію. Технологія вебквест допомагає ефективно набувати цілу низку компетенцій: робота в команді (планування, розподіл функцій, взаємодопомога, взаємоконтроль); самонавчання і самоорганізація; уміння знаходити декілька способів розв'язання проблемної ситуації, визначати

найбільш раціональний варіант, обґрунтувати свій вибір; розширення сфери своєї творчої діяльності; виконання професійних завдань.

З метою підвищення інтересу студентів до навчання, поглиблення їх знань і реалізації освітніх завдань навчального предмета доцільно використовувати різні сайти для створення інтерактивних плакатів та ігор, ментальних карт, ребусів та QR-кодів. Упровадженню хмарних технологій сприяє сервіс Google, а саме: GoogleDrive – безкоштовне хмарне сховище даних, сумісне з Диском, Google Фото, Gmail-пошта, Форми Google, Google Клас.

Отже, у додатку Google Forms можна створюючи тести й використовувати їх для формувального оцінювання навчальних досягнень студентів. Для відпрацювання практичних навичок за різними методиками й технологіями доречно використати ефективну форму передавання знань і вмій – віртуальні майстер-класи, адже під час таких занять викладач не лише розповідає, а й показує, як застосувати на практиці нову технологію або метод, демонструє творче виконання певного пізнавального та проблемного завдання.

Охарактеризуємо деякі інтерактивні методи навчання та перспективи їх застосування у навчально-виховному процесі:

1. **Метод мозкової атаки** (ММА) – спрямований на активізацію творчої думки студентів, вихід за межі стандартного мислення. Це метод розв'язання проблем через пошук великої кількості різноманітних рішень.

2. **Метод проєктів** (МП). В основу цього методу покладено ідею побудови навчання на активній основі через самостійну й практичну діяльність студентів з урахуванням їхніх особистих інтересів. МП сприяє формуванню самостійної, творчої особистості. Характерною ознакою МП є органічна та повна узгодженість навчання з навколишнім життям, різноманітними інтересами студентів. Метод проєктів є методом пошуку. Він спрямований на розвиток наукового мислення. Результати такої діяльності можуть бути представлені в доповідях, наукових статтях, курсових роботах тощо.

3. **Метод інверсії (МІ)** – орієнтований на пошук ідей в нових, неочікуваних напрямках, частіше протилежних традиційним поглядам та переконанням. Метод інверсії розвиває діалектику мислення студентів і впливає на рівень їх творчих здібностей.

4. **Метод «Прес» (МП)** – дає змогу навчитися формулювати й висловлювати власну думку з дискусійного питання аргументовано, в стислій формі, а також впливати на думку співрозмовників.

5. **Метод акваріума (МА)** – спрямований на активізацію розумової діяльності студентів, вдосконалення вміння дискутувати й аргументувати свою думку. МА пропонується тоді, коли студенти мають певні навички групової роботи.

Усе викладене вище зовсім не означає, що потрібно використовувати лише інтерактивні методи навчання. Для навчання важливі всі рівні пізнання й усі види методик. Оптимізація педагогічного процесу безпосередньо залежить від оптимального вибору методів навчання, які мають визначатися дидактичними принципами, цілями і завданнями навчання, змістом і методами цієї галузі знань, пізнавальними можливостями студентів за рівнем освіти.

Сьогодні можемо стверджувати, що більшість педагогів активно впроваджують у практику новітні освітні технології чи їх елементи, нетрадиційні прийоми й методи навчання, використовують нові форми занять для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Використання інтерактивних методів навчання не має стати самоціллю. Це лише спосіб створення атмосфери в аудиторії, котра найліпше сприяє співпраці, стимулює пізнавальну діяльність, спонукає студента до самостійності, дає змогу реалізувати творчий потенціал, активізує здібності й навички студентів, а також формуються такі важливі для майбутньої професійної діяльності якості, як професійне мислення.